Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра управління та адміністрування

“**ЗАТВЕРДЖУЮ**”
Директор
навчально-наукового інституту
«Каразінська школа бізнесу»
Володимир РОДЧЕНКО

«28» серпня 2026 року

Робоча програма навчальної дисципліни

«Європейська інтеграція»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини D Бізнес, адміністрування та право

спеціальність С3 Міжнародні відносини, D3 Менеджмент, D7 Торгівля

освітня програма Міжнародна логістика

вид дисципліни за вибором

факультет Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінська школа бізнесу»

28 серпня 2026 року, протокол № 10

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Сергій БЕРЕНДА, кандидат економічних наук, доцент, доцент зво кафедри управління та адміністрування навчально-наукового інституту «Каразінська школа бізнесу»

Програму схвалено на засіданні кафедри управління та адміністрування навчально-наукового інституту «Каразінська школа бізнесу»

Протокол від «27» серпня 2026 року № 1

завідувача кафедри доктор економічних наук, професор

(підпис) Оксана НЕСТЕРЕНКО (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

(підпис) Сергій БЕРЕНДА

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від 27 серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії

Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Європейська інтеграція» ВК5 складена відповідно до міждисциплінарної освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальностями С3 «Міжнародні відносини», D3 «Менеджмент», D7 «Торгівля» (вступ 2025 року).

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою дисципліни** «Європейська інтеграція» є формування базових знань із міжнародної (регіональної) економічної інтеграції, основних теоретичних концепцій, напрямків, форм та методів інтеграційної взаємодії.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Європейська інтеграція» є:

- вивчення сутності й тенденцій процесів економічної інтеграції, їх форм, і напрямків;
- з’ясування принципів розвитку, процесів економічної інтеграції та практики наднаціональної регуляції;
- набуття вмінь аналізувати й оцінювати процеси економічної інтеграції на мікро- та макрорівнях.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

<u>За вибором</u>	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
3-й	-
Лекції	
16 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	-
Лабораторні заняття	
0 год.	-
Самостійна робота	

58 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	

** Академічна група УМЛ-21 є малочисельною (17 здобувачів). Відповідно до робочого навчального плану ОП «Міжнародна логістика» для другого року навчання 2026/2027 (набір 2025 року) обсяг дисципліни становить 16 год. лекцій і 16 год. практичних занять; самостійна робота — 58 год. Загальний обсяг дисципліни — 90 год. (3 кредити ECTS).*

Форма підсумкового контролю – залік.

Контрольна робота – 5 год. у межах самостійної роботи.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК14. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ФК1.2. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

ФК1.4. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв’язання складних спеціалізованих задач і проблем.

ФК1.5. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

ФК4.3. Здатність застосувати правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку різних видів зовнішньоекономічної діяльності.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

РН 11. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН 12. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН 14. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН 15. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН 17. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

1.8. Рекомендовані початкові знання (не є формальними пререквізитами):

Для успішного опанування дисципліни рекомендовано базові знання, сформовані під час вивчення ОК4 «Історія України: цивілізаційний вимір» та ОК7 «Мікроекономіка та макроекономіка» на першому курсі.

Формальні пререквізити для вибіркового компонента ВК5 в ОПП 2025 року не встановлені.

2.Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Основи міжнародної (регіональної) економічної інтеграції та ЄС

Тема 1. Загальна інформація про ЄС

Основні історичні етапи розвитку та визначальні події у розвитку європейської інтеграції

Тема 2. Теорії економічної інтеграції

Огляд теорій економічної інтеграції (Б. Баласса, Алі Ель-Аграа, Ю. Тінберген та ін.)

Сучасні теорії міжнародної торгівлі.

Тема 3. Інститути і установи ЄС: проблеми і перспективи розвитку

Основні інституції ЄС, їх становлення та еволюція. Від Римської до Лісабонської угоди.

Тема 4. Інтеграція ринків

Зона вільної торгівлі: економічні наслідки

Теорія митних союзів

Спільний та єдиний ринок: об'єднання національних ринків в єдине ціле

Тема 5. Монетарна інтеграція

Теорія оптимальних валютних сфер

Що таке банківський союз?

Розділ 2. Політики ЄС.

Тема 6. Макроекономічна політика Європейського союзу та інші спільні політики ЄС

Політика згуртування. Маастрихтські критерії. Бюджет ЄС. Перспективи створення TAFTA чи TTIP. Промислова та підприємницька політика Енергетична політика. Спільна транспортна політика. Спільна сільськогосподарська політика. Торговельна політика ЄС. Комунітарна регіональна політика ЄС. Транскордонне і прикордонне співробітництво ЄС Єврорегіони. Політика сусідства.

Тема 7. Асоціація Україна-ЄС

Види і типи інтеграційної взаємодії між Україною та ЄС. Угода про Асоціацію: структура та положення. Економічні наслідки інтеграції та реінжиніринг зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Основи міжнародної (регіональної) економічної інтеграції та ЄС												
Тема 1. Загальна інформація про ЄС	10	2	2			6						
Тема 2. Теорії економічної інтеграції	11	2	2			7						
Тема 3. Інститути і установи ЄС: проблеми і перспективи розвитку	11	2	2			7						
Тема 4. Інтеграція ринків	11	2	2			7						
Тема 5. Монетарна інтеграція	11	2	2			7						
Разом за розділом 1	54	10	10			34						
Розділ 2. Політики ЄС.												
Тема 6. Макроекономічна політика Європейського союзу та інші спільні політики ЄС	18	4	4			10						
Тема 7. Асоціація Україна-ЄС	18	2	2			14						
Разом за розділом 2	36	6	6			24						
Усього годин	90	16	16			58						

4. Теми семінарських та практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання дисципліни міжнародна економічна інтеграція.	2
2	Особливості прийняття рішень в ЄС	2
3	Економічна політика ЄС. Валютна інтеграція Еволюція концепції валютного союзу 1970-1990-і рр.	2

4	Конкурентна політика: комунітарність або необхідний захід для виживання держав-членів, вплив інституційних аспектів.	2
5	Транспортна політика в ракурсі теорій інтеграції.	2
6	Сільськогосподарська і риболовецька політика Формування і основні етапи розвитку сільськогосподарської політики.	1
7	Етапи інтеграції в Європі. Еволюція інтеграційних процесів. Побудова часової шкали ключових подій у інтеграційному процесі. Виокремлення стадій інтеграційного об'єднання.	1
8	Промисловий безвіз між Україною та ЄС	2
9	Вивчення можливостей експорту товарів та послуг з України до країн ЄС.	2
	Разом	***16***

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Теорії і стратегії міжнародної економічної інтеграції За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю	4
2	Інститути і установи ЄС: проблеми і перспективи розвитку Підготовка до семінарського заняття та поточної контрольної роботи за темою.	6
3	Митний союз З метою підготовки до семінарського заняття повторити лекційний матеріал та опрацювати літературні джерела за темою	5
4	Єдиний європейський ринок. З метою підготовки до семінарського заняття повторити лекційний матеріал та опрацювати літературні джерела за темою	5
5	Макроекономічна політика Європейського союзу. З метою підготовки до практичного заняття та заліку опрацювати лекційний матеріал та додаткову літературу за темою.	6
6	Політики ЄС: Спільні політики ЄС. Промислова та підприємницька політика Енергетична політика. Спільна транспортна політика. Підготовка питань семінарського заняття та семестрової контрольної роботи з дисципліни	7

7	Політики ЄС: Спільна сільськогосподарська політика. Повністю самостійне опрацювання теми за допомогою рекомендованих літературних та інтернет-джерел, даних міжнародних організацій з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю	7
8	Політики ЄС: Торговельна політика ЄС. Повністю самостійне опрацювання теми за допомогою рекомендованих літературних та інтернет-джерел, даних міжнародних організацій з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю	8
9	Асоціація Україна-ЄС. Повністю самостійне опрацювання теми за допомогою рекомендованих літературних та інтернет-джерел, даних міжнародних організацій з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю	10
	Разом	58

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом передбачено 1 контрольна робота. Контрольна робота. Методичні вказівки до виконання наведені в Дистанційному курсі.

7. Методи навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються наступні методи навчання: лекція, як правило, у поєднанні з наочною демонстрацією (презентація), пояснення, дискусія, практичні завдання, спільний пошук вирішення проблеми, робота з науковою літературою, консультування, самостійна робота в тому числі в дистанційному курсі.

8. Методи контролю

Оцінювання знань здобувачів з дисципліни «Європейська інтеграція» передбачає всі види занять, передбачених навчальним планом. Під час вивчення дисципліни застосовуються такі методи оцінювання знань:

- *поточний контроль* здійснюється на практичних заняттях під час усної співбесіди зі здобувачами за результатами виконання домашніх завдань, перевірки розв’язання типових задач; перевірки розв’язання нетипових задач на використання знань в практичних ситуаціях; контрольна робота
- *підсумковий контроль* передбачає проведення заліку з усього курсу.

9. Схема нарахування балів

За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Набрана студентом кількість балів служить основою для оцінки за національною шкалою.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання	Разом	Залік	Сума
Поточний контроль — 30; контрольна робота — 30	60	40	100

Т1, Т2 ... Т7 – теми розділів.

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав **не менше 20** балів та виконав контрольну роботу.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за відповіді на питання поточного контролю

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблених навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Якісними критеріями оцінювання виконання завдань поточного контролю є:

- *Повнота відповіді або виконання завдання:*

- елементарна;
- фрагментарна;
- повна;
- неповна.

- *Рівень сформованості логічних умінь:*

- елементарні дії;
- операція, правило, алгоритм;
- правила визначення понять;
- формулювання законів і закономірностей;
- структурування суджень, доводів, описів.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти при виконанні самостійної роботи

Якісними критеріями оцінювання виконання індивідуальних завдань студентами є:

1.Повнота виконання завдання:

- елементарна;
- фрагментарна;
- повна;
- неповна.

2. Рівень самостійності студента

- під керівництвом викладача;
- консультація викладача;

- самостійно.

3. Сформованість навчально-інформаційних умінь (роботи з підручником, володіння різними способами читання, складання плану, рецензій, конспекту, вміння користуватися бібліотекою, спостереження, експеримент тощо)

4. Сформованість навчально-інтелектуальних умінь (визначення понять, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, вміння відповідати на запитання, виконувати творчі завдання тощо);

5. Рівень сформованості фахових методичних вмінь (вміння застосовувати на практиці набуті знання):

- низький – володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу;
- середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань;
- достатній – застосовує набуті знання у стандартних практичних ситуаціях;
- високий – володіння умінням творчо-пошукової діяльності.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за виконання контрольної роботи

Контрольна робота студента складається з двох частин: перша – опрацювання теоретичного питання, друга – виконання практичного завдання. Максимальна оцінка за виконання завдань контрольної роботи – 30 балів.

Виконання завдань оцінюється за такими критеріями:

теоретичне питання:

повнота й ґрунтовність викладу;

аргументованість тверджень;

суб’єктне усвідомлення змісту;

термінологічна коректність;

практичне завдання:

технологічна грамотність;

методична грамотність;

обґрунтованість висновків;

правильність оформлення.

Шкала оцінювання контрольної роботи

Кількість балів	Теоретичне питання	Практичне завдання
25-30	Повне засвоєння та суб’єктне усвідомлення матеріалу. Твердження чітко аргументовані.	Продемонстровано методичну й технологічну грамотність. Методичні

	Продемонстровано термінологічну грамотність	рішення повністю обґрунтовано. Оформлення відповідає вимогам.
20-24	Повне засвоєння матеріалу, але недостатнє суб'єктне його усвідомлення. Нечітка аргументація тверджень. Часткова термінологічна некоректність.	Наявність незначних методичних і технологічних помилок, а також помилок в оформленні роботи. Методичні рішення обґрунтовано.
10-19	Часткове засвоєння матеріалу, суб'єктне його не усвідомлення. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Наявність значної кількості методичних і технологічних помилок, а також в оформленні роботи.
0-9	Теоретичний матеріал не засвоєно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Методична й технологічна неграмотність. Неправильне оформлення роботи.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Підсумковий контроль проводиться у вигляді написання Есе та тестового завдання, яке максимально оцінюється у 40 балів. Тематика Есе та вказівки щодо тестового завдання зазначені в дистанційному курсі.

Якісними критеріями оцінювання виконання завдань підсумкового контролю є:

повнота й ґрунтовність викладу;

аргументованість тверджень;

суб'єктне усвідомлення змісту;

термінологічна коректність;

технологічна грамотність;

методична грамотність;

обґрунтованість висновків;

правильність оформлення.

Зведена шкала оцінювання роботи студентів з дисципліни «Європейська інтеграція»

Види робіт	Максимум балів
Контрольна робота	30
Поточний контроль на заняттях	30
РАЗОМ	60
Залік	40
ВСЬОГО	100

Використання технологій штучного інтелекту

Під час вивчення дисципліни дозволяється використовувати технології штучного інтелекту як допоміжний інструмент для генерації ідей, структурування матеріалу, перекладу, пояснення понять, пошуку та первинного аналізу інформації, підготовки таблиць і візуалізацій. Отримані за допомогою ШІ факти, правові положення, статистичні дані та висновки мають бути перевірені здобувачем за офіційними джерелами ЄС, органів державної влади та іншими надійними джерелами. Фінальний текст роботи, аргументація, висновки та інтерпретація результатів мають бути самостійно підготовлені здобувачем освіти. Під час заліку використання ШІ не допускається, якщо інше прямо не визначено викладачем.

Декларування використання ШІ. У разі використання технологій ШІ здобувач освіти зобов'язаний зазначити назву сервісу або моделі ШІ, дату використання та характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, переклад, редагування тексту тощо). За вимогою викладача здобувач повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ. Недекларованe використання ШІ або подання згенерованого матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Визнання результатів неформальної освіти

Здобувачу вищої освіти може бути зараховано до 5 балів у межах поточного контролю за успішне проходження безкоштовного онлайн-курсу Prometheus / АНТС «Україна на шляху до ЄС» та подання відповідного сертифіката. Зарахування здійснюється замість відповідної частини поточних або самостійних завдань, зміст яких відповідає результатам навчання курсу, і не збільшує максимальну кількість балів за семестр. Рішення про конкретний обсяг перезарахування приймає викладач після перевірки сертифіката та відповідності опанованих результатів навчання темам дисципліни.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

У разі виявлення проявів недоброчесності під час виконання будь-яких робіт (контрольних робіт, підсумкового контролю, тестових завдань та інших видів робіт, які передбачають оцінювання), виставляється оцінка 0.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Беренда С. В., Григорова-Беренда Л. І. Економічна складність міжнародної торгівлі між Україною та країнами ЄС в умовах двосторонньої лібералізації митного регулювання. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2025. № 1(21). С. 179–191. https://doi.org/10.15330/apred.1.21.179-191

2. Berenda S., Yuan Zh. Ukraine's Export Potential in Goods Trade with the EU: A Comparative Analysis of the RCA and Lafay Indices. Investytsiyi: Praktyka ta Dosvid. 2025. No. 18. P. 135–142. https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.18.135

3. Беренда С. В., Григорова-Беренда Л. І. Інвестиції та торгівля між Україною та Польщею в контексті євроінтеграції й цифровізації: роль статистики афільованих організацій (FATS) у підвищенні експортного потенціалу. Ефективна економіка. 2025. № 11. https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.11.81

4. Беренда С. В. Крос-культурні засади управлінських практик в Україні та країнах ЄС: порівняльний аналіз ціннісної та інституційної моделей культури. Бізнес Інформ. 2025. № 5. С. 497–504. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-5-497-504

5. Специфіка європейської економічної інтеграції України в умовах асоціації з ЄС та розвитку нової промислової революції : монографія / С. І. Архієрєєв, В. О. Бабенко, С. В. Беренда та ін.; за ред. І. Ю. Матюшенка. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 406 с.

6. Baldwin, R., & Wyplosz, C. (2022). The Economics of European Integration (7th ed.). McGraw-Hill.

7. van Zon, K., Broad, M., Komornicka, A., Reef, P., Schimmel, A., & Steehouder, J. (2024). The Unfinished History of European Integration (2nd rev. ed.). Amsterdam University Press.

8. Schramm, L. (2024). Crises of European Integration: Joining Together or Falling Apart? Springer Nature Switzerland.

9. Європейська та глобальна регіональна інтеграція : підручник / за ред. А. Крисоватого та М. Лизун. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2023. 295 с.

10. European Commission. (2025). Ukraine 2025 Report. SWD(2025) 759 final.

11. European Commission. (2025). 2025 Communication on EU Enlargement Policy. COM(2025) 690 final.

Допоміжна література

1. Balassa, B. (2011). The Theory of Economic Integration (Routledge Revivals). Routledge. 318 p. (Original work published 1961/1962).

2. Nugent, N., & Ripoll Servent, A. (2026). The Government and Politics of the European Union (9th ed.). Bloomsbury Academic. 512 p.

3. Cini, M., & Pérez-Solórzano Borragán, N. (Eds.). (2022). European Union Politics (7th ed.). Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/hepl/9780198862239.001.0001

4. Hix, S., & Høyland, B. (2022). The Political System of the European Union (4th ed.). Bloomsbury Academic. 456 p.

5. Dinan, D. (2014). Europe Recast: A History of European Union (2nd ed.). Bloomsbury Academic. 432 p.

6. Baldini, G., Baracani, E., & Soare, S. (Eds.). (2024). JCMS Annual Review of the European Union in 2023. Journal of Common Market Studies, 62(S1).

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. European Union. Your gateway to the European Union — official website of the European Union (EUROPA). https://european-union.europa.eu/

2. European Commission. Enlargement and Eastern Neighbourhood — Ukraine. https://enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine_en

3. European Commission. Ukraine Report 2025. https://enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2025_en

4. Council of the European Union. Ukraine — EU accession process. https://www.consilium.europa.eu/en/policies/ukraine/

5. Кабінет Міністрів України. Європейська інтеграція: урядовий портал. https://eu-ua.kmu.gov.ua/

6. EUR-Lex — Access to European Union law. https://eur-lex.europa.eu/

7. European Commission. Access2Markets. https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/

8. Eurostat — European statistics. https://ec.europa.eu/eurostat/

9. EU Academy — learning resources of the European Union. https://academy.europa.eu/

10. European Central Bank. https://www.ecb.europa.eu/

11. Prometheus / АНТС. (2023). Україна на шляху до ЄС. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ukraine-road-to-eu/

12. Беренда, С. В. (2026). Європейська інтеграція [Електронний навчальний курс, Moodle]. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. (внутрішній ресурс).